

N:o 47.

Ank. till Riksd. Kansli den 29 Mars 1881. kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.

(R. A).

Uti sin nådiga proposition om statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t, i sammanhang med afgifvet förslag till reglering af utgifterna under riksstatsens sjetta hufvudtitel, hos Riksdagen gjort framställning om de anslag, hvilka Kongl. Maj:t ansett böra beviljas för utförande af väganläggningar och vägförbättringar, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag; och får Stats-Utskottet nu meddela yttrande ej mindre öfver Kongl. Maj:ts sålunda gjorda nådiga framställningar, än ock öfver de inom Andra Kammaren af Herrar *J. N. Biesert* (N:o 37), *A. F. O. Cederberg* (N:o 46), *Chr. Assarsson* (N:o 79), *Jöns Persson* (N:o 90) och *H. A. Widmark* (N:o 153) väckta motioner.

A) *Väganläggningar och vägförbättringar.*

1:o.

För *anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar* har Kongl. Maj:t i sin ofvan berörda nådiga proposition föreslagit, att Riksdagen måtte för år 1882 bevilja 300,000 kronor.

Bih. till Riksd. Prot. 1881. 4 Saml. 1 Afd. 26 Häft.

1

På sätt statsrådsprotokollet (sjette hufvudtiteln sid. 30 och 31) utvisar, har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, enär det behof af ökade och förbättrade kommunikationer, hvilket föranledt Styrelsen att uti underdåniga memorial af den 14 December 1877 och den 6 December 1879 föreslå omförmälda anslags höjande från 200,000 kronor till 300,000 kronor, alltjemt visade sig vara särdeles stort, hvilket bäst ådagalades af det stora antal uti Styrelsens arkiv hvilande förslag till fullt förberedda vägarbeten — hvilka enligt den detaljerade uppgift, som Styrelsen aflemnad uti underdånigt memorial den 15 Oktober 1880, då omfattade en sammanräknad väglängd af 30 mil 32,756 fot, beräknade att kosta 886,109 kronor 29 öre, hvaraf såsom anslag utan återbetalningsskyldighet åstundades 559,353 kronor, allt oberäknadt de företag, som i samma underdåniga memorial föreslogos till erhållande af understöd från 1881 års vägbyggnadsmedel — och nämnda behof genom jernvägarnes ökade verksamhet och inflytande på landets rörelse och industri samt nödvändigheten att närmare förbinda jernvägsstationerna med den omgivande landsorten alltmer ökades, synnerligen för de provinser, som berördes af norra stambanan, i underdånighet hemställt, att hos Riksdagen måtte göras framställning om ifrågavarande anslags ökande till ofvanberörda belopp eller 300,000 kronor.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t den 5 sistlidne Januari har, på sätt vidare af statsrådsprotokollet inhemtas, Statsrådet och chefen för Civildepartementet anfört, hurusom redan vid de föregående tillfällen, då Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader påpekat behofvet af en förhöjning i anslaget till bidrag för anläggning af nya vägar, detsamma ansetts väl förtjent att beaktas, och till statsrådsprotokollet den 9 Januari 1880 hade dåvarande Departementschefen yttrat, att den tidpunkt antagligen icke vore aflägsen, då behofvet af en sådan förhöjning blefve oafvisligt. Sedan dess hade detsamma, på sätt Styrelsen framhållit, ingalunda förminskats, utan i jembredd med landets utveckling gjort sig allt mer känbart, särskildt för rikets aflägsnare och med landsvägar mera sparsamt försedda trakter i samma mån som dessa komme i åtnjutande af jernvägsförbindelse med öfriga delar af riket. Vid 1880 års riksdag skedde ock — i likhet med hvad vid flera föregående riksdagar egt rum — framställning af enskild motionär om anslagets ökning, och det syntes Departementschefen icke vara med det allmännas väl förenligt att än ytterligare uppskjuta äskandet af ökade medel för ifrågavarande ändamål. Utskottet har funnit ifrågavarande anslags höjande från det för innevarande år bestämda belopp af 200,000 kronor till af Kongl. Maj:t för nästkommande år föreslagna 300,000 kronor vara af förhållandena påkalladt och hemställer alltså,

att Riksdagen måtte till bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest min-

dre goda vägar till Kongl. Maj:ts disposition för år 1882 anvisa 300,000 kronor.

2:o.

Till väganläggning mellan Lycksele och Stensele kyrkor i Vesterbottens län beviljade 1876 års Riksdag ett anslag af 95,000 kronor, deraf anvisats för år 1877 15,000 kronor, för år 1878 25,000 kronor, för år 1879 likaledes 25,000 kronor, för år 1880 10,000 kronor och för år 1881 10,000 kronor, eller tillsammans 85,000 kronor.

Vid beviljandet af förevarande anslag fästade emellertid Riksdagen det vilkor att Kongl. Maj:t skulle ega jemka anslagsbeloppet i den mån dagsverken och öfriga arbetskostnader kunde under arbetstiden i någon betydligare mån nedgå, och, på sätt till statsrådsprotokollet af den 9 Januari 1880 i underdånighet anmälts, hade vid en med anledning häraf anställd undersökning af den verkliga kostnaden för ifrågavarande vägbyggnad befunnits, att den till 140,200 kronor ursprungligen beräknade kostnaden kunde nedsättas till 136,100 kronor, på grund hvaraf Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader hemställt, att statsbidraget, motsvarande 67,76 procent af hela kostnaden, jemväl måtte minskas från 95,000 kronor till 92,160 kronor.

Då, enligt Styrelsens förmenande, någon anledning icke syntes vara för handen, att ytterligare nedsättning i kostnadsbeloppet kunde ifrågakomma, har Kongl. Maj:t, i enlighet med Styrelsens hemställan, föreslagit Riksdagen att till utgående under år 1882 anvisa återstoden af det sålunda jemkade anslagsbeloppet med 7,160 kronor.

Utskottet hemställer,

att hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit må af Riksdagen bifallas.

3:o.

För väganläggning från Sorsele kyrka till Strycksele by jemte sidoväg från Lycksele öfver Ulriksdal, Carlsgård och Husbondliden till Ruskträsk, hvilket företag beräknats att kosta 515,680 kronor, beviljade 1877 års Riksdag ett anslag af 343,780 kronor, hvaraf anvisats till utgående under år 1878 24,093 kronor 86 öre, under år 1879 60,000 kronor, under år 1880 25,000 kronor samt under innevarande år 35,000 kronor eller tillsammans 144,093 kronor 86 öre.

Under förmälan, hurusom vederbörande vägbyggnadsdirektion, till följd af otillräckligheten utaf de till förevarande arbete hittills anvisade årsbidragen, föresatts i en högst brydsam finansiell ställning, äfvensom att ytterligare svårigheter

uppstått derigenom, att de på ackord till väghållningsskyldige gruppvis öfverlättna vägdelarne förutom de svåraste vägarbetena, hvilkas utförande af vägdirektionen omedelbart ombesörjdes, blifvit fortare brutna, än de disponibla tillgångarne medgifvit, har ordföranden uti bemälda direktion i en genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet till Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader insänd och med förord understödd skrift hemställt om anvisande för år 1882 af 100,000 kronor för ifrågavarande vägbyggnad, i hvilket belopp sedermera äskats en ytterligare förhöjning af 30 procent, så att för nästkommande år åstundats ett anslag å 130,000 kronor; och har Styrelsen, under erkännande af angelägenheten deraf att ett större byggnadsföretag ej utdrages allt för långt på tiden, hvarigenom förorsakades ökade kostnader af flerahanda slag, samt med vitsord om arbetets bedrivande på ett ändamålsenligt och anmärkningsfritt sätt, för sin del föreslagit, att till ifrågavarande företag måtte för år 1882 äskas åtminstone 100,000 kronor.

Kongl. Maj:t har nu föreslagit Riksdagen att af förevarande anslag ytterligare anvisa för år 1882 ett belopp af 100,000 kronor.

Af de detta ärende rörande handlingar har Utskottet inhämtat, att Sorsele, Degerfors och Lycksele socknemän, då de åtogo sig att, mot åtnjutande af ett statsbidrag af $\frac{2}{3}$ -delar utaf den beräknade kostnaden, hvar inom sin socken bygga och för framtiden underhålla ifrågavarande vägsträckor, dervid fästade det vilkor att byggnadstiden skulle till *minst* sex år utsträckas. Första andelen af bidraget blef visserligen, såsom ofvan förmälts, med 24,093 kronor 86 öre anvisadt till utgående år 1878, men under nämnda år har, enligt hvad Utskottet inhämtat, ej något egentligt arbete å väganläggningen utförts, utan hufvudsakligen endast utstakningar och dylikt egt rum; i följd hvaraf ock arbetet först under år 1884 kan förväntas blifva afslutadt. Vid sådant förhållande och då alltså, innevarande år oberäknadt, tre arbetsår återstå, innan väganläggningen blir fullbordad, har Utskottet ansett det för år 1882 begärda belopp af 100,000 kronor lämpligen kunna till 80,000 kronor nedsättas; och hemställer Utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande förslag må på det sätt bifallas, att af anslaget för anläggning af väg från Sorsele-kyrka till Strycksele by jemte sidoväg från Lycksele öfver Ulriksdal, Carlsgård och Husbondliden till Ruskträsk ytterligare anvisas för år 1882 ett belopp af 80,000 kronor.

4:o.

I en inom Andra Kammarerna väckt motion (N:o 37) har Herr *J. N. Biesert* föreslagit, att Riksdagen måtte, *till omläggning af vägen mellan norska gränsen*

vid Håns tull genom Nordmarks härad till Gillbergs häradsgrens bevilja ett anslag utan återbetalningsskyldighet, till belopp af 147,000 kronor, att på de för dylika företag vanliga vilkor utgå under tre år och deraf under 1882 med 30,000 kronor.

Af det statsverkspropositionen bilagda statsrådsprotokoll inhemtas, att nämnda arbetsföretag af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader beräknats att kosta 220,701 kronor; att Styrelsen i sitt afgifna generalförslag uppfört ett statsbidrag till dess utförande med 147,000 kronor, utgörande omkring $\frac{2}{3}$ -delar af kostnaden och hvaraf 30,000 kronor föreslagits till utgående år 1882; att den 15 Oktober 1880 genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vermlands län infordrats vederbörande menigheters yttranden, huruvida de ville förbinda sig att, i händelse ett anslag af 147,000 kronor kunde dem för ändamålet beredas, utföra ifrågavarande väganläggning, men att, då dessa yttranden vid statsverkspropositionens beslutande ännu icke inkommit, Statsrådet och Chefen för Civildepartementet icke då kunnat till slutlig pröfning anmäla ärendet.

I motionen förmäles visserligen, att berörda yttranden vore inkomna till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vermlands län, som komme att i Februari månad öfversända dem till Civildepartementet, samt att alla de kommuner, som saken anginge, förbundit sig att, om ett statsanslag af 147,000 kronor erhöles, fullborda vägomläggningen; men då, så vidt Utskottet har sig bekant, ärendet ej undergått slutlig pröfning och enär en förhöjning af det allmänna anslaget till väganläggningar med ej mindre än 100,000 kronor blifvit för nästkommande år begärd och i ofvanstående punkten 1:o) af Utskottet tillstyrkt, finner Utskottet sig ej kunna föreslå ifrågavarande anslags beviljande, utan hemställer,

att Herr Bieserts förevarande motion ej må vinna Riksdagens bifall.

B) Bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer.

5:o.

För understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprensning af åar och farleder har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för år 1882 anvisa samma belopp, som för år 1881 beviljats, eller 20,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, Riksdagen må till understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprensning af åar och farleder för år 1882 anvisa ett anslag af 20,000 kronor.

6:o.

Till *understöd för byggande vid större fiskelägen af smärre båthamnar* har Kongl. Maj:t äskat ett anslag för år 1882 af 30,000 kronor, eller samma belopp, som under föregående år varit för enahanda ändamål stäldt till Kongl. Maj:ts förfogande.

Utskottet har i sammanhang med nämnda förslag till behandling förehaft en inom Andra Kammaren af Herr Chr. Assarsson väckt, till Utskottet remitterad motion (N:o 79), uti hvilken Herrar Lasse Jönsson, Sven Andersson och Petter Persson instämt och hvari hemstälts, att ifrågavarande anslag måtte för år 1882 höjas till 50,000 kronor.

Utskottet har visserligen ej förbisett det gagn, som genom ifrågavarande anslag beredes och hvilket genom detsammans höjande skulle i ökad mån åstadkommas, men anser sig, då behovet af denna fonds förhöjning ej blifvit af motiönären närmare utredt, än mindre af vederbörande myndighet undersökt och vitsordadt, ej kunna tillstyrka anslaget beviljande till högre belopp än det, Kongl. Maj:t föreslagit och hvilket för flera föregående år varit bestämdt. Utskottet hemställer fördenskull,

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag och afslag å Herr Chr. Assarssons berörda motion, måtte till understöd för byggande vid större fiskelägen af smärre båthamnar för år 1882 anvisa ett anslag af 30,000 kronor.

C) *Sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.*

7:o.

Uti ofvan nämnda nädiga proposition har Kongl. Maj:t föreslagit, att till *understödjande medelst anslag utan återbetalningsskyldighet af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afse att minska frostländigheten*, måtte för nästkommande år anvisas samma belopp, som under de senare riksdagarne för enahanda ändamål beviljats, eller 80,000 kronor.

I en inom Andra Kammaren väckt, till Utskottet remitterad motion (N:o 153) har Herr H. A. Widmark, med hvilken Herrar N. Boström, A. Bäckström, Er. Gustaf Burman, P. A. Hellgrén, J. Mörtzell och Fr. Appelberg instämt, föreslagit, att Riksdagen för ifrågavarande ändamål ville för år 1882 anvisa, i stället för af Kongl. Maj:t äskade 80,000 kronor, 150,000 kronor.

Utskottet, som funnit sig ej ega skäl föreslå fondens höjande utöfver hvad Kongl. Maj:t begärt, hemställer,

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag samt afslag å Herr Widmarks motion, måtte till understödjande af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afse att minska frostländigheten, för år 1882 bevilja ett anslag af 80,000 kronor.

8:o.

Till befrämjande, medelst lån, af utdikningar och aftappningar af sanktraakter och sjöar till beredande af odlingsföretag, har Kongl. Maj:t för år 1882 äskat enahanda belopp, som af sistlidne årens Riksdagar beviljats, eller 100,000 kronor.

I en inom Andra Kammaren af Herr Jöns Persson väckt motion (N:o 90), uti hvilken Herr C. I. Bengtsson instämt, har föreslagits, att ifrågavarande fond måtte för år 1882 höjas till 400,000 kronor samt att utlåningsvilkoren skulle förbättras sålunda, att en procent billigare ränta och amortering medgäfvos.

I fråga om den sålunda föreslagna lindring i betalningsvilkoren kommer Utskottet här nedan, under punkten 11:o, att afgifva yttrande. Beträffande åter fondens belopp, anser Utskottet visserligen ifrågavarande låneunderstöd, medelst hvilka landets fortgående uppodling befrämjas, vara af stor nytta för det allmänna; men då för närvarande återstå att å riksstaten anvisa beviljade belopp af ett särskildt dylikt lån, det i nästa punkt omförmälda, har Utskottet funnit sig ej kunna föreslå fondens höjande utöfver hvad Kongl. Maj:t begärt och hemställer alltså,

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag och afslag å Herr Jöns Perssons motion, må till befrämjande medelst lån af utdikningar och aftappningar af sanktraakter och sjöar till beredande af odlingsföretag för år 1882 bevilja ett belopp af 100,000 kronor.

9:o.

För sänkning af sjöarne *Hjelmaren* och *Qvismaren* beviljade 1877 års Riksdag Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag ett lån å 2,000,000 kronor, att från Statskontoret utgå med 600,000 kronor under år 1878 samt 300,000 kronor under hvarje af åren 1879, 1880, 1881 och 1882 och 200,000 kronor under år 1883. Med anledning häraf har Kongl. Maj:t nu äskat anvisande för år 1882 af de på samma år belöpande 300,000 kronor af detta lån.

Utskottet hemställer,

att hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit må af Riksdagen bifallas.

10:o.

I en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 46) har Herr *A. F. O. Cederberg* föreslagit, att Riksdagen ville till dammanläggningar utmed Umeå- och Vindelelfvarne inom Spölands, Vännfors, Vännäs och Bråns byar i Vännäs socken samt i Strands by af Umeå socken i Vesterbottens län och till i sammanhang dermed föreslagna arbeten, i enlighet med af intressenterna till Kongl. Maj:t ingifven arbetsplan, bevilja ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 24,333 kronor på vilkor, som pläga för åtnjutande af anslag till myrutdikningar bestämmas.

På sätt af det statsverkspropositionen bifogade statsrådsprotokoll inhemtas, har Statsrådet och chefen för Civildepartementet förklarar sig anse gjord ansökning om nämnda anslags beviljande vara väl förtjent af uppmärksamhet, men då angeläget vore att så mycket som möjligt inskränka statsverkets utgifter, har Departementschefen funnit ansökningen icke böra för närvarande till någon åtgärd föranleda.

Utskottet anser af samma skäl sig ej heller kunna till bifall förorda ifrågavarande framställning och hemställer,

att Herr Cederbergs ifrågavarande motion må af Riksdagen lemnas utan afseende.

11:o.

I afseende å *vilkoren för erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag till allmänna arbeten samt angående kontrollen deröfver* har föreslagits, att de nu gällande, i Riksdagens underdåniga skrifvelse den 17 April 1880 (N:o 14) intagna bestämmelser må äfven för år 1882 bibehållas.

Efter granskning af dessa vilkor och med ledning af upplysningar, som Utskottet rörande utförandet af vissa med statsbidrag understödda arbeten erhållit, har Utskottet funnit sig böra föreslå några ändringar i de nu gällande vilkoren; hvarjemte Utskottet i ett och samma moment sammanfört vissa likartade bestämmelser, som nu finnas i särskilda moment meddelade, äfvensom vidtagit en och annan redaktionsförändring.

De föreslagna ändringarne bestå hufvudsakligen i följande.

Då stadgande om den proportion till kostnaden, hvari anslag må utgå, för närvarande finnes meddeladt endast beträffande båthamnar vid de större fiskelägena (högst $\frac{2}{3}$:delar) och myrutdikningar (högst $\frac{1}{2}$:del), har Utskottet i 3:dje momentet föreslagit en generel bestämmelse i sådant hänseende.

I 4:de momentet har Utskottet såsom regel föreslagit (hvad för närvarande endast är på särskildt förbehåll för visst fall beroende), att, om verkliga kostnaden för ett arbetes utförande skulle befinnas understiga den beräknade, af ve-

derbörande myndighet granskade och godkända, det beviljade anslaget skall i motsvarande mån minskas; och har Utskottet för åstadkommande af kontroll häröfver föreslagit vissa stadganden beträffande räkenskapers förande m. m. I fråga om beräkning af värdet af de materialier, arbete eller andra, icke i penningar af intressenterne lemnade bidrag har Utskottet, dock utan att härom föreslå något stadgande, föreställt sig, att detta värde lämpligen skulle kunna i penningar uppskattas af kronofogde eller annan person eller myndighet, som kunde dertill förordnas.

Utskottet har i 5:te momentet rörande berättelsers afgifvande till Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader föreslagit en allmännare bestämmelse än den för det närvarande gällande, hvilken endast afser kommunikationsanstalter.

Likaså har Utskottet i 12 momentet föreslagit en något utsträckt skyldighet i afseende å underhåll för framtiden af arbeten, hvilkas utförande blifvit af staten understödt; varande en sådan skyldighet för närvarande stadgad endast i fråga om vägar, broar och afloppsgrafvar.

Slutligen har, med anledning af Herr Jöns Perssons i 8:de punkten här ofvan omförmälda motion (N:o 90), och enär skäl syntts vara för handen att mildra betalningsvilkoren för odlingslån och derigenom söka främja gagneliga odlingsföretag utan att i större mån än nödigt kan vara betunga intressenterne i ett dylikt företag, hvilka endast småningom af den vunna jordens afkastning få sin nedlagda möda och kostnad godtgjorda, Utskottet i 15:de momentet föreslagit en lindring i de nu gällande bestämmelserna i sådant afseende. Enligt dessa skall, efter tre års förlopp från den dag, då lånemedlen från Statskontoret utbeholdits, årligen erläggas åtta procent å hela den lyftade lånesumman, hvaraf ränta godtgöres efter fem för hundra å obetalda kapitalbeloppet och det öfriga utgör afbetalning derå. Utskottet har ansett denna annuitet kunna nedsättas till sex procent och räntefoten till fyra och en half procent.

Utskottet hemställer,

att i afseende å de statsbidrag, som af innevarande Riksdag anvisas för väganläggningar och vägförbättringar, brobyggnader, hamnanläggningar, vattenkommunikationer samt sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag, följande allmänna vilkor och föreskrifter skola blifva gällande, nemligen:

Mom. 1. För hvarje företag måste plan till arbetets utförande jemte beräkning öfver dermed förenade kostnader vara uppgjord och hafva vunnit Kongl. Maj:ts nådiga fastställelse; och skall menighet, bolag eller annan vederbörande, som erhållit statsunderstöd till arbetets utförande, vara underkastad alla de vilkor och kontroller, som af Kongl. Maj:t prövas lämpliga och nödiga.

Mom. 2. Innan statsbidrag beviljas, bör, efter offentlig utfärdad kungörelse, vederbörande menighet hafva afgifvit yttrande om företagens lämplighet och nytta.

Mom. 3. Anslag utan återbetalningsskyldighet må af Kongl. Maj:t bestämmas till högst två tredjedelar för väganläggningar, vägförbättringar, utförande af mindre hamn- och brobyggnader, upprensning af åar och farleder samt byggande vid större fiskelägen af smärre båthamnar och till högst en tredjedel för understödjande af sådana myrtdikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afse att minska frostländigheten, allt af den beräknade kostnaden enligt den fastställda arbetsplanen; skolande menighet, bolag eller andra vederbörande, hvilka antagas komma att af ett genom statsbidrag understött företag hafva nytta, genom kontant tillskott, materialier, arbete eller andra bidrag enligt ofvan angifna proportion af respektive minst en tredjedel eller minst två tredjedelar bestrida den återstående, icke af statsmedel anvisade andelen af kostnaderna för företagens fullbordande; hvarvid bestämmelsen i mom. 4 här nedan skall iakttagas.

Mom. 4. Vid meddelande af anslag utan återbetalningsskyldighet skall, der Kongl. Maj:t icke finner undantag böra ega rum, iakttagas, att, om verkliga kostnaden för arbetets utförande skulle befinnas understiga den beräknade, af vederbörande myndighet granskade och godkända kostnaden, det beviljade anslaget minskas med så stor del af den ifrågavarande besparingen, som det beviljade anslaget utgjort af den beräknade kostnadssumman; börande vid sådana företag, som afse större vägarbeten, hamn- och brobyggnader, och till hvilkas utförande statsbidrag beviljats till belopp af 10,000 kronor eller derutöfver samt hvilka ej på entreprenad verkställas, räkenskaper af vederbörande intressenter föras å sådant sätt, att den verkliga kostnaden för det af staten understödda arbetsföretaget må kunna säkert uppskattas.

Mom. 5. Då ett arbetes utförande öfverlemnas till menighet, bolag eller enskilde, bör alltid kontrakt derom vara i vederbörlig

ordning afslutadt samt af Kongl. Maj:t eller, efter erhållet nådigt bemyndigande, af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader godkändt.

Kontraktet skall innefatta förbindelse för menighet, bolag eller enskilde, dels att i noggrann öfverensstämmelse med den fastställda arbetsplanen och under skyldighet att dervid vara underkastade vederbörandes kontroll påbörja och fullborda arbetet inom viss bestämd tid, utan att vidare väcka anspråk på ytterligare bidrag af allmänna medel, och dels att, genom egna tillskott, utgöra hvad som utöfver statsbidraget kan erfordras, äfvensom de öfriga åtaganden, som enligt dessa allmänna villkor och bestämmelser vederbörande åligga och äro på det förevarande fallet tillämpliga; egande Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader att, der den pröfvar lämpligt, uti de kontrakt, som af bemälda Styrelse rörande arbetenas utförande upprättas, intaga det förbehåll, att, innan sista delen af statsbidraget utbetalas, bör styrkas, att till Styrelsen blifvit aflemnade fullständiga ritningar, utvisande huru arbetet blifvit utfördt. Dessutom bör uti kontrakten angående sådana större vägarbeten, hamn- och brobyggnader, till hvilkas utförande statsbidrag beviljats till belopp af 10,000 kronor eller derutöfver, inflyta, att vederbörande arbetsdirektion skall hafva skyldighet att under arbetsåren inom viss bestämd tid till Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader årligen afgifva af räkenskapsutdrag åtföljd berättelse om arbetets fortgång under nästföregående året; hvarjemte, beträffande särskildt de kontrakt, hvilka afse företag till kommunikationsanstalters befordrande, i dessa kontrakt bör införas, att vederbörande direktions skall, sedan kommunikationsanstalten blifvit för trafiken upplåten, afgifva sådana uppgifter om de årliga trafikförhållandena, som kunna ifrågakomma att inforas.

Mon. 6. För fullgörandet af sådant kontrakt, äfvensom för de lyftade statsmedlens återbäring, i fall mot kontraktet brytes, skall ställas sådan säkerhet, som af Kongl. Maj:t godkännes; varande dock städer och sådana menigheter, hvilka Kongl. Maj:t anser derifrån böra befrias, från dylik skyldighet frikallade.

Mom. 7. Af Kongl. Maj:t eller af Riksdagen beviljad t anslag eller lån kan i allmänhet icke utbekommas förr, än arbetsföretaget blifvit börjad t, hvarefter utan återbetalningsskyldighet anslagna medel få successivt och i mån af arbetets fortgång lyftas vid de terminer, som i kontraktet finnas utsatta eller särskild t blifvit bestämda antingen af Kongl. Maj:t eller af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, efter dertill af Kongl. Maj:t lemnadt bemyndigande; börande, såvida icke Kongl. Maj:t, med afseende å särskilda förhållanden, pröfvar skäligt annorlunda förordna, någon del af sådant anslag i Statskontoret inestå, intilldess arbetet är vederbörligt afsynadt och godkänt. Lånemedel få, sedan behöriga handlingar aflemnats, lyftas på en gång vid den tid de, som åtagit sig arbetets fullgörande, sådant åstunda, så vida icke särskild föreskrift angående tiden för lånets utbekommande blifvit meddelad.

Mom. 8. Alla statsbidrag, som blifvit uti ifrågavarande afseende beviljade, skola från Statskontoret utbetalas antingen omedelbart eller ock genom Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande eller den myndighet, som fått sig i nåder uppdraget att medlen requirera och uttaga; börande, innan större eller mindre del af beviljade statsbidrag utbetalas, hos Statskontoret företes:

- a) om arbetets utförande afslutadt och godkänt kontrakt;
- b) af Kongl. Maj:t godkänd säkerhetshandling för samma kontrakts fullgörande eller medlens återbäring i de fall, der sådan säkerhet enligt mom. 6 erfordras;
- c) behörigt intyg att arbetet är börjad t; samt derjemte,
- d) då statsbidrag skall utgå såsom lån, en till Statskontoret eller ordres stäld, af bemälda Kontor godkänd skuldförbindelse, som, i fråga om låneunderstöd för vattenaftappning eller annat odlingsföretag, skall innefatta vederbörandes betalningsansvar, intilldess sådant lån, jemlikt Kongl. Kungörelserna af den 13 Juni 1845 och den 3 November 1848, blifvit fördeladt på de hemman, hvilka för återbetalningen skola ansvara, och fördelningen vunnit laga kraft samt uti jordeboken på föreskrifvet sätt antecknats; och

e) af Statskontoret godkänd borgen eller säkerhetshandling för den afgifna skuldförbindelsens uppfyllande.

Mom. 9. De låne- och säkerhetshandlingar, som för statsbidrags utbekommande till Statskontoret aflemnats, förblifva uti Kontorets vård; dock skola sådana handlingar, som vederbörande embetsmyndigheter kunna blifva i behof att begagna, till dem på behörig requisition utlemnas.

Mom. 10. I händelse afvikelse, utan dertill erhållen vederbörlig tillåtelse, skett från den fastställda arbetsplanen, eller arbetet, utan af Kongl. Maj:t medgifvet anstånd med detsammats utförande, icke blifvit fullbordadt inom därför bestämd tid, ankommer på Kongl. Maj:t att låta inställa all vidare utbetalning af statsbidraget samt återfordra hvad deraf uppburits, att på en gång eller successivt till Statskontoret inbetalas inom den tid, som bestämmes af Kongl. Maj:t eller af Riksdagen, till hvars pröfning frågan om uppburna medels återbäring lärer komma att öfverlemnas, derest längre anstånd dermed än till nästa riksdag anses erfordras. Statskontoret bör tillse, att sådan inbetalning ingår i vederbörlig ordning; och skall det åligga vederbörande att å sålunda lyftade och återburna medel jemväl erlægga fem procent årlig ränta från lyftningsdagen till dess återbetalning sker.

Mom. 11. De arbetsföretag, för hvilkas utförande statsbidrag beviljats, böra vara påbörjade senast under loppet af året näst efter det, hvarunder medlen blifvit af Riksdagen anvisade; kommande, då arbetet icke påbörjats inom den sålunda bestämda tidens förlopp, det beviljade beloppet att reserveras till Riksdagens disposition.

Mom. 12. Alla med understöd af allmänna medel utförda arbeten skola af den eller dem, som sådant understöd bekommit, underhållas intilldess sådan underhållsskyldighet kan varda andra i laga ordning ålagd, eller vederbörande från underhållsskyldigheten befriats.

- Mom.* 13. Derest hamn- och kanal- eller andra likartade afgifter efter arbetsföretagets fullbordande skola komma att utaf de trafikerande upptagas, bör taxa härå vara fastställd, så lindrig som skäligen låter sig göra. Sålunda fastställda afgifter få icke förhöjas, med mindre Kongl. Maj:t, på grund af särskildt förekommande omständigheter, pröfvar skäligt dertill lemna bifall, utan böra deremot ovilkorligen nedsättas, så snart det af redogörelse, som hvar femte år till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande bör ingifvas, befinnes, att behållna inkomsten öfverstiger en viss, af Kongl. Maj:t fastställd procent utaf de till företaget lemnade enskilda bidrag; och skall dessutom en viss af Kongl. Maj:t likaledes bestämd andel utaf de afgifter, som uppbäras, till reparationsfond afsättas.
- Mom.* 14. Beträffande anslag utan återbetalningsskyldighet till understödjande af sådana myrutedikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afse att förminska frostländigheten, skall iakttagas, dels att anslaget må företrädesvis anvisas till sådana större företag, som anses i väsentlig mån befrämja det dermed afsedda ändamål, dels ock att Kongl. Maj:t må ega att, i de fall, der sådant anses vara af behovet påkalladt, i nåder medgifva att någon del af anslaget må förskottsvis till vederbörande utbetalas.
- Mom.* 15. För de till sjösänkningar och myrutedikningar eller andra vattenaftappningsföretag utbekomna låneunderstöd skola efter tre års förlopp från den dag, då lånemedlen från Statskontoret utbekommit, årligen erläggas sex procent å hela den lyftade lånesumman, hvaraf ränta godtgöres efter fyra och en half för hundra af obetalda kapitalbeloppet, och det öfriga utgör afbetalning derå. I afseende på sättet och ansvarigheten för dessa inbetalningars verkställande böra lända till efter rättelse ofvan åberopade Kongl. kungörelser af den 13 Juni 1845 och den 3 November 1848.
- Mom.* 16. Alla kostnader, af hvad namn de vara må, som i följd af erhållna anslag eller lån föranledts för Statskontoret, skola

utan undantag bestridas eller godtgöras utaf den eller dem.
som statsbidragen erhållit.

Stockholm den 29 Mars 1881.

På Stats-Utskottets vägnar:

E. Key.

Herr *Ola Andersson* har begärt få antecknadt, att han ej deltagit i slutliga
behandlingen inom Utskottet af de i detta utlåtande omförmälda ärenden.

Sammandrag af de uti Stats-Utskottets utlåtande N:o 47 tillstyrkta statsbidrag för väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.

	Anslag.	Lån.	Summa anslag.	Summa lån.	Summa anslag och lån.
<i>A) Väganläggningar och vägförbättringar.</i>					
Till fond för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar	300,000	—	—		
Till anläggning af väg mellan <i>Lycksele</i> och <i>Stensele</i> kyrkor i Vesterbottens län	7,160	—	—		
Till väganläggning från <i>Sorsele</i> kyrka till <i>Strycksele</i> by jemte sidoväg från <i>Lycksele</i> öfver <i>Ulriksdal</i> , <i>Carlsgård</i> och <i>Husbondliden</i> till <i>Ruskträsk</i> i Vesterbottens län	80,000	—	—	387,160	387,160
<i>B) Bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer.</i>					
Till fond för understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprens-					
Transport			387,160	—	387,160

	Anslag.	Lån.	Summa anslag.	Summa lån.	Summa anslag och lån.
Transportning af åar och farleder	20,000	—	387,160	—	387,160
Till fond för byggande vid större fiskelägen af smärre båthamnar	30,000	—	50,000	—	50,000
C) Sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.					
Till fond för myrutdikningar och vattenaftappningar till förminskande af frostländigheten	80,000	—	—	—	—
Till fond för understödjande af utdikningar och aftappningar af sankatrakter och sjöar till beredande af odlingsföretag	—	100,000	—	—	—
För sänkning af sjöarne Hjelmaren och Qvismaren	—	300,000	80,000	400,000	480,000
Summa kronor			517,160	400,000	917,160